

Jaarverslag 2003

De uitnodiging van Gekocht en gekregen toonde het bruidsensemble 'Winterbruid' van Max Heymans.
Foto: Frits Terpoorten.

Inhoud

Besturen	4
Financiële ondersteuning	5
Voorwoord Joël Cahen	6
Tentoonstellingen	11
Financieel jaarverslag	18
Bijlagen	
Bezoekers	23
Evenementen	24
Museumcollectie	27
Mediatheek	31
Wetenschap	33
Personeelszaken	34
Medewerkers	36
Summary	39
Colofon	40

Besturen

Dagelijks bestuur

drs. T. de Swaan, voorzitter tot 25-5
J. Krant, penningmeester tot 25-5
voorzitter vanaf 25-5
prof.dr. H.S.A. Heymans
J. Meijers
drs. J. Polak
drs. Ph. van Tijn
mr. S.G.M. Ribbert
drs. D.H. Kat tot 1-9
penningmeester vanaf 1-9

Algemeen bestuur

drs. H.M. van Emden
ing. D. Ph. Cohen Paraira
S. Lilian-Stodel

Bestuur Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum

J. Meijers, voorzitter
drs. J. Polak, penningmeester
A. van Schendel, secretaris
drs. H.J. van den Bergh
mr. R.F. van den Bergh
drs. R.C. Musaph-Andriess
J. Manheim
L. Nijkerk-Bogen
drs. J.C.P. Schreuder
drs. R.M. Weisz

Board of the Foundation for the Jewish Historical Museum in Amsterdam, Inc. (V.S.)

Leo S. Ullman, president and treasurer
Harvey M. Krueger
Louis van Leeuwen

De eerste stap van de vernieuwing is gezet met de verbouwing van de Grote Synagoge.
Foto: Peter Lange.

Financiële ondersteuning

Subsidiënt

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Voor behoud, restauratie en uitbreiding van de collectie ontving het Joods Historisch Museum een substantiële bijdrage van de Sponsor Loterij

**Sponsor
LOTERIJ**

Begunstigers Tentoonstellingsprojecten

Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Directie DVVB
Gemeente Amsterdam
Provincie Noord-Holland
Prins Bernhard Cultuurfonds
Moos Cohen Fonds
Etty Hillesum Fonds
Stichting Levi Lassen
SALOMON DE JONG Stichting
Ambassade van Oostenrijk
American Embassy, The Hague
Alfred, Lee and Peter Mayer Foundation
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Stichting K.F. Hein Fonds
Estelle Falik
Leo & Alice Schloss
H.S.L. Beuth en L.A. Beuth-Asses
Hovago Holding BV
ANNE FRANK-Fonds, Basel, Switzerland
Kardan NV
E.D. Polak-van Vollenhoven Stichting
Netty van Zwanenberg Stichting
R. Zimet

Sponsors

Kempen & Co
Mazars
AMS Hotels

Fondsen op naam beheerd door de Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum

Sam Waagenaar Fonds
Van Hessen Fonds
Prof. dr. Herman Musaph Fonds
Gerard Metzelaar Fonds
Helmuth Mainz & Lore Bacharach Fonds
Kahn Fonds
Edith & Harry Philips Fonds
Socher Kirzner & Fania Kirzner-Shusterman Fonds
Hans en Elly Jaffé Fonds

Directeur Boudewijn Poelman van de Sponsor Loterij overhandigt een cheque ter waarde van € 227.000 aan Joël Cahen en Ted Musaph.
Foto: Sponsor Loterij

In het teken van vernieuwing

Het Joods Historisch Museum (JHM) stond in 2003 aan de vooravond van een groot-scheepse vernieuwing. De herinrichting van de vaste opstelling van het museum, die op 5 januari 2004 daadwerkelijk van start is gegaan, de tijdelijke sluiting van de Grote Synagoge en de voorbereidingen voor onderhoud en verbeteringen aan het gebouw, zijn tijdens dit verslagjaar tot in detail uitgewerkt. In november 2004 zullen de nieuwe tentoonstellingen over joodse religie en traditie en over de geschiedenis van de joden in Nederland van 1600 tot 1890 geopend worden.

Zeer belangrijk voor ons was de voorbereiding van het beleidsplan voor de periode 2005-2008, dat voor 1 december 2003 bij het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen (OCW) ingeleverd werd. Onder de titel *Hoezo anders? Het beeld van de joodse cultuur in het 'nieuwe' Joods Historisch Museum* schetsten wij een beeld van de vele voornemens voor de komende jaren. De vernieuwing van de vaste opstelling, onze plannen tot verbouwing en aanpassing van het synagogengedebouwen en de positionering van het museum in de voormalige Amsterdamse Jodenbuurt nemen daarbij een belangrijke

plaats in. Samen met onze visie op de nationale en internationale positie van het museum, vormen zij de hoofdpunten van het plan waarover de Raad voor Cultuur in april 2004 advies zal uitbrengen.

Het afgelopen jaar bracht ook vernieuwing binnen het bestuur van het museum. Per 25 mei trad Joop Krant aan als nieuwe voorzitter van het Dagelijks Bestuur. Hij volgde Tom de Swaan op, wie wij nogmaals bedanken voor het vele werk dat hij de afgelopen jaren met grote inzet voor het museum heeft verricht. Tot onze spijt kondigde ook Jaap Meijers aan dat hij per 1 januari 2004 aftreedt als voorzitter van het bestuur van onze Stichting Vrienden en als lid van het Dagelijks Bestuur. Ook hem zijn wij veel dank verschuldigd. Hij wordt opgevolgd door Robert Weisz. Tevens trad op 1 oktober onze nieuwe zakelijk leider Gerrit Key in dienst, als opvolger van Ralph van Kleef, die in 2004 met prépensioen zal gaan. Wij wensen de nieuwe voorzitters en zakelijk leider veel succes toe in de spannende jaren die voor ons liggen.

Tot slot kon in mei de eerste pensionaris van onze organisatie van zijn welverdiende rust gaan genieten. Eddie Oliemans was meer dan twintig jaar verbonden aan het museum,

waarvan vele jaren als hoofd van de afdeling Bewaking.

Dat niet alles dat nieuw is ook *goed* is, kwam helaas naar voren uit de maatschappelijke discussie en bezorgdheid in Nederland over de hernieuwde opkomst van antisemitisme. Deze berichten vormen aanleiding om ons extra in te spannen voor de juiste beeldvorming over zowel joden als 'de anderen'. Wij zetten ons beleid voort om de enorme veelzijdigheid van de joodse cultuur te benadrukken en veel voorkomende stereotiepe beelden van joden te doorbreken. In onze tentoonstellingen belichten wij juist universele waarden en overeenkomsten met andere culturen. Wij prijzen ons in dit verband gelukkig met de aantrekkingskracht van onze kindertentoonstelling, waar alle Nederlandse bevolkingsgroepen elkaar kunnen treffen.

Tentoonstellingen

Ondanks de vele extra werkzaamheden die de vernieuwing en het beleidsplan met zich mee brachten, slaagden wij er in 2003 in vier tijdelijke tentoonstellingen te organiseren. Dankzij dit actieve tentoonstellingsprogramma passeerden wij evenals in 2002 de magische grens van 100.000 bezoekers en kwam het totaal aantal uit op 102.733. Het jaar 2003 begon al voortvarend met een nieuw bezoekersrecord. Nooit eerder ontvingen wij meer dan 21.000 bezoekers in de maand januari. De tentoonstelling *Marc Chagall. Het Joods Theater* waarvan wij al uitgebreid verslag deden, kon in januari bovendien nog verlengd worden. De tentoonstelling trok ruim 90.000 bezoekers in drie maanden, van de tentoonstellingscatalogus werden via de museumshop 5041 exemplaren verkocht en maar liefst 73.378 ansichtkaarten gingen daar over de toonbank. De tentoonstelling *Die ook...?! Oz Almogs beknopte Index Judaeorum. Kroniek van een culturele obsessie*, bleek zoals verwacht aanleiding voor discussie. Hoewel een deel van de bezoekers en media de kwaliteit van de portretten van beeldend kunstenaar Oz Almog in twijfel trok, werd zijn poging om het stereotiepe beeld van 'de jood' onderuit te halen goed begrepen. De pers besteedde buitengewoon veel aandacht aan de tentoonstelling.

Ook de tentoonstelling over New Yorkse fotografie *New York: Capital of Photography* had een polemisch karakter. De vraag of er zoiets bestaat als 'joodse fotografie' werd door de samensteller Max Kozloff uitdrukkelijk aan de orde gesteld. Hij stelde dat het New Yorkse straatleven vrijwel uitsluitend door geëngageerde joodse fotografen behandeld werd. Reacties hierop kwamen in de veelal positief oordelende artikelen terug. De tentoonstelling *Naar de Nieuwe Wereld. De landverhuizers van Eugeen van Mieghem (1875-1930)* die tot en met 22 februari 2004 te zien was, had de positie van migranten als thema. Tevens was deze expositie een hommage aan de Antwerpse schilder Van Mieghem, die een beeldende getuigenis aflegde van de grote landverhuizing rond 1900.

Gekocht en gekregen. Recente aanwinsten Joods Historisch Museum presenteerde tenslotte een prachtig overzicht van de vele aanwinsten uit de afgelopen zes jaar en de enorme veelzijdigheid van onze collectie. Geen voorwerp leek te ontbreken. Unieke schilderijen, oude documenten, ansichtkaarten, een uithangbord van een koosjere winkel en zelfs een bruidsjacon van Max Heymans: tezamen gaven zij een beeld van de geschiedenis van de joden in Nederland en ons verzamelgebied. Het was tevens de eerste keer dat een deel van de collectie Polak kon worden getoond, die wij in 2002 met steun van de Sponsor Loterij verworven.

Evenementen

Evenals voorgaande jaren werden in aansluiting op de tentoonstellingen weer tal van evenementen georganiseerd. Een overzicht van alle lezingen, films en discussies, maar ook wandelingen, diners en workshops – vindt u in de bijlagen. Tijdens de vierde Museumnacht op 8 november 2003 stond het museum in het teken van de tentoonstelling *Naar de Nieuwe Wereld*. Het thema van migratie werd geactualiseerd door een 'landverhuizer' in Nederland: Ibrahim Selman. Deze schrijver uit het Koerdische deel van Irak las voor uit eigen werk in de bibliotheek van de kindertentoonstelling. In het museumcafé draaide 'DJ Melon' ondertussen funky house en

Januari bracht een recordaantal bezoekers voor Marc Chagall. Het Joods Theater Foto: Bernadette van Woerkom.

'Joodse trollen' sierden de voorkant van de Junioragenda. Foto: Frits Terpoorten.

speelde de acht man sterke band 'New Cool Collective' muziek uit de Nieuwe Wereld. De Museumnacht werd door ruim 3000, voornamelijk jonge belangstellenden bezocht.

Educatie

Het succes van de kindertentoonstelling *In Mokum staat een huis* werd in 2003 wederom bevestigd. In totaal 5745 kinderen uit het Basisonderwijs van 171 verschillende scholen maakten kennis met Max de Matze. Van het totaal aantal bezoekers nam ruim 20 procent deel aan een van de begeleide educatieve programma's. Vanuit het Voortgezet Onderwijs meldden 138 verschillende scholen zich aan voor een bezoek. Omdat de meeste scholen tegelijkertijd met meerdere groepen komen ging het hier om 7546 leerlingen. Aan het programma *Een reis vanuit het paradijs*, waarbij leerlingen elkaar rondleiden door het museum, namen 121 groepen deel. Tijdens het nieuw ontwikkelde programma *Wat jij niet wilt dat jou geschiedt, doe dat ook een ander niet* wordt naast de kindertentoonstelling ook de Hollandsche Schouwburg bezocht. Dit programma werd mede mogelijk gemaakt door een subsidie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Directie

Verzetsdeelnemers, Vervolgingslachtoffers en Burger- oorlogsgetroffenen) in het kader van het 'Beleid Jeugdvoorlichting Wereldoorlog II – Heden'. In 2003 namen 43 scholen aan dit programma deel. Dankzij subsidies van de Gemeente Amsterdam en de Provincie Noord-Holland in 2002, werd ook dit jaar nog door 74 groepen gebruik gemaakt van een uiterst succesvolle combinatieregeling tussen de kindertentoonstelling van het JHM en het Anne Frank Huis. Ten slotte namen 7354 personen in 373 groepen deel aan de museumrondleidingen en brachten 7268 mensen onder begeleiding van onze rondleiders een bezoek aan de Portugese Synagoge.

Gezien de grote veranderingen in de permanente opstelling en de tijdelijke sluiting van de Grote Synagoge werd een groot deel van de bestaande educatieve programma's aangepast en vernieuwd. Om het publiek nog beter tegemoet te blijven treden werden bovendien de wandelingen door de voormalige joodse buurt uitgebreid met een tweetal thematische wandelingen: een wandeling waarbij toepasselijke literaire fragmenten worden voorgelezen en een wandeling die is gericht op religieus leven en de geschiedenis van de diamantbewerker en de diamanthandel. Nieuw was ook het programma *Identiteit en Imago* voor het Voortgezet Onderwijs. In dit interactieve programma over beeldvorming worden leerlingen uitgenodigd hun ideeën over 'joods' te spiegelen aan de wijze waarop het JHM daarover spreekt. Om te kunnen blijven voldoen aan de toenemende vraag werden in het verslagjaar zeven nieuwe rondleiders opgeleid. Vanzelfsprekend is de Educatieve Dienst nauw betrokken bij de herinrichting van het museum. Voor de nieuwe opstelling op de begane grond van de Grote Synagoge werd een serie korte films ontwikkeld. In de film is de persoonlijke beleving van diverse joden in Nederland inzake rituelen en godsdienstbeleving te zien. Met het oog op de toekomstige permanente kindertentoonstelling in de huidige Obbene Synagoge, is tevens een start gemaakt met het formuleren van de nieuwe uitgangspunten. Daarbij wordt getracht het goede te behouden en waar nodig verbeteringen aan te brengen.

Beheer en behoud collectie

De steeds groeiende collectie leidde er in 2003 toe dat de depotruimte werd aangepast. Door het in gebruik nemen van andere kasten en stellingen worden de vierkante meters depotruimte nu efficiënter benut. Steun van de Sponsor Loterij maakte het mogelijk om de collectie op veel onderdelen te restaureren, conserveren en aan te vullen. De in 2002 verworven collectie Polak werd in 2003 bijvoorbeeld geheel geconserveerd. Veel van deze restauraties werden uitgevoerd met het oog op presentatie in de nieuwe vaste opstelling. Dertig verschillende objecten konden worden aangekocht waaronder het afgebeelde *Zieke Aapje met gesloten ogen*, gemaakt door Joseph Mendes da Costa (1863-1939). Vermeldenswaard zijn ook een jongensportret dat Else Berg vermoedelijk maakte tijdens haar studie in Berlijn, een schilderij van vijf oude mannen voor het Oudeliedengesticht geschilderd in ca. 1904 door Eduard Frankfort (1864-1920), twee Delfts aardewerken tabakspotten (ca. 1835) met het opschrift 'Snuif bij Jacob Isaak Polak', een houten Pesachschatel bestaande uit vier boven elkaar geplaatste ronde plateau's, een schilderij van de Houtkopersburgwal met de achterkant van de Jodenhouttuinen gezien vanaf de Uilenburgerbrug door Willem Klijn (1892-1961) en de foto-installatie *Joods leven in Amsterdam 1999-2002* gemaakt door Pauline Prior en Anita Frank. Het totaal aantal inventarisnummers bedroeg op 31 december 2003 11.416, waarvan op dit moment 698 voorwerpen een plek hebben in de permanente opstelling. Een compleet overzicht van alle aanwinsten en bruiklenen aan derden treft u aan in de bijlage.

(Digitale) informatievoorziening

De vernieuwingsplannen die in 2003 werden ontwikkeld, betreffen ook de Mediatheek. In de toekomst zal de Mediatheek een centrale plek zijn voor onderzoek naar de joodse cultuur, geschiedenis en religie. Dit 'kenniscentrum' zal fungeren als een open kennisdepot van het JHM. Via een digitaal informatiesysteem worden alle beschikbare, wetenschappelijke gegevens over de collectie en de onderwerpen waar het museum zich

volgens haar doelstellingen mee bezig houdt, toegankelijk. Het informatiesysteem zal te zijner tijd beschikbaar zijn in de centrale hal van het museum en op de website. Voor de verwezenlijking van dit concept werd een aanvraag ingediend bij de Collectieve Marorgelden. Dit laatste gebeurde eveneens voor de permanente kindertentoonstelling en de

Grès beeldje van zittend aapje met gesloten ogen door Joseph Mendes da Costa (1863-1939). Foto: F. Herrebrugh. Aankoop met steun van de Sponsor Loterij.

Tentoonstellingen

nieuwe presentatie over de geschiedenis van de joden in Nederland.

Net als in voorgaande jaren steeg ook in 2003 het aantal bezoekers en informatieverzoeken. De Mediatheek ontving 1800 bezoekers en beantwoordde daarnaast 2000 informatie-vragen (schriftelijk, telefonisch en via e-mail). Circa veertig mensen maakten gebruik van de mogelijkheid om interviews te bekijken uit de bijzondere collectie van de 'Survivors of the Shoah Visual History Foundation'. Het afgelopen jaar werd met 8700 artikelen bovendien aanzienlijke vooruitgang geboekt in het ontsluiten van de vooroorlogse jaargangen van het *Nieuw Israëlietisch Weekblad*. Dit project, uitgevoerd met financiële steun van de Commissie voor de Geschiedenis en de Cultuur van de Joden in Nederland, is in 2001 gestart. Ook het digitaliseren van beeldmateriaal werd intensief ter hand genomen, mede in het kader van de hierboven geschetste toekomstplannen. Deelname aan het landelijke project 'Het Geheugen van Nederland' maakte het mogelijk om de collectie van 1000 glasnegatieven van portret-fotograaf Jacob Merkelbach te scannen, evenals vele honderden prentbriefkaarten van joods Amsterdam. Daarnaast werden binnenshuis bijna 1000 foto's uit de eigen documentair-historische fotocollectie gedigitaliseerd. Het JHM neemt deel aan het collectie-overleg van de Nederlandse Oorlogs- en Verzets-instellingen. In mei 2003 deden deze instellingen via de media een gezamenlijke oproep, onder de titel 'Niet Weggooien!'. Deze actie heeft voor veel instellingen, waaronder de onze, een aantal verrassende schenkingen van materiaal uit de Tweede Wereldoorlog opgeleverd.

Het JHM probeert zoveel mogelijk van zijn collecties via internet toegankelijk te maken. De museumcollectie en de literatuurcollectie zijn daarom al jaren op de website te vinden. Het afgelopen jaar zijn daar de audiovisuele media (video en muziek) en het bestand 'Joodse Pers' bijgekomen.

De website www.jhm.nl ontving in 2003 56.521 unieke bezoekers die gezamenlijk 142.825 pagina's op onze site bekeken. Via

het gastenboek ontvingen wij honderden reacties voorafgaand of na afloop van een bezoek en een groot aantal informatievragen. Omdat de site, daterend uit 1998, inmiddels sterk verouderd is en niet meer aan onze wensen voldoet, willen wij ook deze vernieuwen. In 2003 kon dankzij de steun van de Stichting Levi Lassen een vooronderzoek worden uitgevoerd waarbij drie externe bedrijven betrokken waren. Wij streven ernaar de nieuwe site tegelijk met de opening van de Grote Synagoge in het najaar van 2004 te presenteren.

Wetenschap

De conservatoren, bijgestaan door een vaste projectmedewerker, hebben in het afgelopen jaar veel tijd besteed aan het onderzoek en de inhoudelijke voorbereiding van de nieuwe presentaties in de Grote Synagoge. Ook werd het onderzoek naar de collectie ceremoniële voorwerpen ten behoeve van een nieuwe bestandscatalogus voortgezet. De eind-redactie van deze catalogus wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met het, aan het JHM en de Universiteit van Amsterdam verbonden, Menasseh ben Israël Instituut.

Tot slot

Graag beëindigen wij dit deel van het jaarverslag met een welgemeend woord van dank aan het belangrijkste van alles: onze vrienden, ons publiek en onze medewerkers. Zij hebben dit jaar tot een succes gemaakt. Natuurlijk zijn het onze vrienden, groot en klein, Nederlands en buitenlands, joods en niet-joods, die samen met onze subsidiënt de op hande zijnde – en zo noodzakelijke – vernieuwingen mogelijk hebben gemaakt. We zijn u allen dan ook enorm veel dank verschuldigd. De inmiddels elf 'Fondsen op Naam' die door de Stichting Vrienden worden beheerd, betekenen een structurele ondersteuning van de vele projecten die wij willen uitvoeren. Nu de eerste fase van onze vernieuwing van start is gegaan, zullen wij er alles aan doen ook de volgende fasen uit te voeren. U zult begrijpen dat dit alleen mogelijk zal zijn met de steun van heel veel vrienden.

Joël Cahen
Algemeen directeur

Joods Historisch Museum voor kinderen. In Mokum staat een huis Vanaf 25 juni 2000

Projectleider: Petra Katzenstein
Ruimtelijke vormgeving: ROO / Monique Rietbroek
Grafische vormgeving: M/V Marit van der Meer

Dit bekroonde pilot-project is reeds besproken in het jaarverslag van 2000.

Wat betekent dat eigenlijk: joods zijn? Vanaf 17 juni 2002

Projectleiders: Bernadette van Woerkom en Hetty Berg
Ruimtelijke vormgeving: ROO / Monique Rietbroek
Grafische vormgeving: M/V Marit van der Meer

Deze vernieuwde, semi-permanente tentoonstelling is reeds besproken in het jaarverslag van 2002.

Marc Chagall. Het Joods Theater 13 oktober 2002 tot en met 19 januari 2003

Projectleider: Edward van Voolen
Ruimtelijke vormgeving: ROO / Monique Rietbroek en Josephine Oudijn
Grafische vormgeving: M/V Marit van der Meer

Deze tentoonstelling is reeds besproken in het jaarverslag van 2002.

Die ook...?! Oz Almogs beknopte Index Judaeorum: kroniek van een culturele obsessie 14 februari tot en met 9 juni 2003

Projectleider: Hetty Berg
Ruimtelijke vormgeving: Kossman.dejong
Grafische vormgeving: Kossman.dejong

De Israëliische kunstenaar Oz Almog schilderde in één jaar tijd ruim duizend portretten van beroemde, bekende maar ook beruchte joden. Hij verzamelde achtergrond-informatie en voorzag elk geportretteerd persoon van een korte levensschets. Filmster en -producente Goldie Hawn, André Citroën van de beroemde Franse autofabriek en Mr. Spock (Leonard Nimoy) uit de science-fictionserie *Star Trek*: 'Die ook...?!', reageren kijkers vaak verbaasd. Ja, die is ook joods,

net als de Mexicaanse schilderes Frida Kahlo en de opgemaakte bassist van Kiss Gene Simmons, van wie sommige mensen dit misschien niet hadden verwacht. Dus wie en wat is nu eigenlijk joods? En wat doet het er toe? Beide vragen fascineren Oz Almog, die zijn werk niet voor niets 'kroniek van een culturele obsessie' noemde.

De tentoonstelling *Die ook...?!* – het resultaat van een samenwerking tussen het Joods Museum in Wenen en Beth Hatefutsoth, The Nahum Goldmann Museum of Jewish Diaspora, Tel Aviv – was behalve in Oostenrijk en Israël eerder in Duitsland te zien. Voor het JHM bedachten Kossman.dejong exhibition architects een verrassende vormgeving. Meer dan 350 portretten stonden, ieder op een standaard verankerd in een stoeptegel, kriskras door elkaar in de Omloop en de Nieuwe Synagoge. De enige ordening van de schilderijen was een alfabetische op naam.

Geïnteresseerden kijken naar portretten tijdens de opening van *Die ook...?!* Foto: Namy Nosratifard.

Raoul Heertje poseert met het portret van Jezus Christus tijdens de opening van Die ook...?!
Foto: Martijn Heil.

Zo was Niels Bohr, die in 1922 de Nobelprijs voor Natuurkunde ontving, naast de socialist en premier Léon Blum te zien. De componist (en schilder) Arnold Schönberg bevond zich in het gezelschap van maffiabaas Dutch Schultz. Met al deze portretten van zoveel verschillende personen gaf Oz Almog blijk van het brede spectrum dat volgens hem onder de noemer 'joods' gevat kan worden. Tegelijkertijd impliceerde hij met zijn nietszeggende rangschikking van A tot Z dat het indelen in categorieën nergens toe leidt. Zo wil hij afrekenen met vooroordelen die vaak nog steeds over de stereotiepe kenmerken van het 'joodse gezicht' bestaan en met het idee dat je een jood aan zijn uiterlijk kunt herkennen.

Die ook...?! werd geopend door stand-up comedian en publicist Raoul Heertje. Hij was een van de twintig bekende joodse Nederlanders die Oz Almog speciaal voor de tentoonstelling in Amsterdam schilderde. Hiertoe behoorden bijvoorbeeld ook Job Cohen, Abraham Tuschinski, Sjakie Swart, Samuel Sarphati, Louis Davids, Xaviera Hollander, professor Kokadorus en Aletta Jacobs. 'Niet veel mensen kunnen zeggen dat ze naast Jezus hebben gehangen', grapte Heertje nadat hij het fabeltje uit de wereld had geholpen dat alle joden mooi kunnen schilderen.

Dat Almogs werk aanspoort tot discussie was ook in de media te zien. In verschillende kranten en tijdschriften verschenen prikkelende, grappige en soms ook kritische uitingen. Ook op de televisie was de tentoonstelling een veelbesproken onderwerp, onder andere in het AT5 Nieuws, NIK Media en 'Kunst moet zwemmen' van de VPRO.

New York: Capital of Photography
27 juni tot en met 28 september 2003

Projectleider: Bernadette van Woerkom
Ruimtelijke vormgeving: ROO / Monique Rietbroek

Grafische vormgeving: M/V Marit van der Meer

Bestaat er een specifiek joodse fotografie, waarbij een onderscheid te maken is tussen foto's van joodse en niet-joodse fotografen?

Op de uitnodiging van *Die ook...?!* waren enkele van Oz Almogs meest beroemde en beruchte joden afgebeeld.

De bekende Amerikaanse fotohistoricus Max Kozloff (1933) meent van wel, en met dit in het achterhoofd stelde hij in 2002 de fototentoonstelling *New York: Capital of Photography* samen. Uit de immense verzameling beelden die in de twintigste eeuw van het fotogenieke New York zijn gemaakt, koos Kozloff ruim honderd foto's. Van de bijna vijftig, veelal beroemde fotografen is tweederde deel joods, zoals Paul Strand, Ben Shahn, Weegee, William Klein, Diane Arbus en Nan Goldin. Een klein aantal magnifieke stadspanorama's toont de grootsheid van New York als stad; de meeste foto's gaan echter over het alledaagse leven van de mensen die de stad bevolkten, met name de achtergestelde bevolkingsgroepen aan de rand van de samenleving.

Juist dit laatste genre, de 'street photography', is het werk van grotendeels joodse, sociaal bewogen fotografen. 'We hebben eigenlijk hoofdzakelijk te maken met een fotoarchief van een Amerikaanse stad zoals gezien door joden, met een bijdrage van enkele vooraanstaande niet-joden', zegt Kozloff. Vele joodse fotografen waren zelf afkomstig uit het arme immigrantenmilieu. Volgens Kozloff voelden zij zich door hun eigen verleden van uitsluiting en onderdrukking betrokken bij de achtergestelde positie van minderheden en hun strijd voor maatschappelijke gelijkheid.

De legendarische, niet-joodse Lewis Hine geldt met zijn foto's van immigranten op Ellis Island, de kinderarbeid in de 'sweat shops' en de schrijnende levensomstandigheden in de volksbuurten van New York vanaf 1900 zelfs als wegbereider van de 'street photography'. Zijn werk was de voorbode van de spontane en directe foto's die fotografen als Berenice Abbott, eveneens niet-joods, en de joodse Ben Shahn in de jaren dertig maakten. Na 1950 volgden grote joodse fotografen als William Klein en Diane Arbus met een persoonlijker en subjectiever stijl. Deze trend van individualisering en experiment zette zich door in de laatste decennia, waarin kleur en snapshotachtige stijlen de dynamiek in de fotografie versterkten, zoals onder andere in het werk van Nan Goldin zien is.

In drie maanden tijd kwamen ongeveer 30.000 mensen kijken naar de tentoonstelling met een groot aantal overbekende foto's en sommige nooit eerder gepubliceerde opnamen. Vele foto's waren vintage drukken, afkomstig van een groot aantal bruikleengevers in de Verenigde Staten. Een gidsje met de tentoonstellingsteksten en korte biografieën van de fotografen, die speciaal voor deze tentoonstelling in het JHM was gemaakt, gaf bezoekers extra informatie bij de foto's. Ook was in de Museumshop de catalogus, uitgegeven door The Jewish Museum en Yale University Press, te koop. Hierin zijn bijna alle foto's uit de expositie afgedrukt, voorafgegaan door een uitvoerig essay van Max Kozloff. Zo konden geïnteresseerden zelf beoordelen of ze het eens waren met Kozloffs verklaring voor het naar verhouding zeer grote aantal joden in de Amerikaanse fotografie. Maar zoals Henk Hofland in het *NRC Handelsblad* van 14 augustus 2003 schreef: 'De bezoeker van deze tentoonstelling hoeft zich overigens niet

Het affiche van New York: Capital of Photography bij de ingang van het JHM.
Foto: F. André de la Porte.

Bezoekers op de tentoonstelling New York: Capital of Photography. Foto: Liselore Kamping.

in deze discussie te verdiepen om ervan te kunnen genieten.'

De tentoonstelling reisde na The Jewish Museum ook naar het Madison Art Center in Madison, Wisconsin en Musée de l'Elysée in Lausanne, Zwitserland.

Gekocht en gekregen. Recente aanwinsten Joods Historisch Museum

24 oktober 2003 tot en met 11 januari 2004

Projectleider: Irene Faber

Ruimtelijke vormgeving: ROO / Monique Rietbroek

Grafische vormgeving: M/V Marit van der Meer

Op donderdag 23 oktober 2003 werden twee tentoonstellingen in het JHM geopend: *Naar de Nieuwe Wereld. De landverhuizers van Eugeen van Mieghem (1875-1930)* (zie pag. 16) en *Gekocht en gekregen. Recente aanwinsten Joods Historisch Museum*.

De aanwinstententoonstelling was in de Omloop en op de overloop met de begane grond van de Nieuwe Synagoge te zien. In vitrines, aan wanden, op een diascherm en los in de ruimte werden meer dan driehonderd (kunst)werken getoond. Zij waren gekozen uit

de zesduizend objecten, foto's en documenten (eenvijfde deel van de totale collectie!) die het museum in de afgelopen zes jaar heeft gekocht en gekregen, en in enkele gevallen als langdurig bruikleen heeft ontvangen.

De getoonde werken verschilden erg van elkaar. Aan een van de wanden hing bijvoorbeeld een spandoek van de Joodse Vrouwengroep Deborah, uit de aangrenzende muur stak het neon uithangbord van bakkerij Theeboom. Met onder andere een achttiende-eeuwse landkaart van de 'Jodensavanne' en een zomerkalender uit 1950 was een vitrine aan Suriname gewijd; in een andere vitrine lag het persoonlijk archief van naaister en schrijfster Sientje Prijes (pseud. Sani van Bussum), die onder meer secretaris was van de Sociaal-Democratische Vrouwen Propagandaclub. Onderaan de trap hingen tien verschillende schilderijtjes van de zeventiende-eeuwse filosoof Spinoza; erboven stond de ijzeren sjabbatpaal die bij de Harteveldsebrug over de Weesper-trekvaart in Diemen stond om het gebied af te bakenen waarop op sjabbat gedragen mocht worden.

Een opvallende verschijning was ook het bruidsensemble 'Winterbruid' van Max Heymans. Deze pronkte naast de diavoorstelling van oude foto's van de voormalige Amsterdamse jodenbuurt rond het Waterlooplein.

Deze verscheidenheid aan recente aanwinsten illustreerde in de eerste plaats de bontheid van de collectie van het Joods Historisch Museum. Vele verschillende soorten werken – van beroemde kunstenaars, gemaakt van zeldzame of dure materialen, of met een bijzondere geschiedenis – passen binnen het centrale thema van de Nederlands-joodse cultuur. In de tweede plaats toonde de gevarieerde expositie de veelzijdigheid van dit joodse leven in Nederland en de voormalige Nederlandse koloniën: religieus en cultureel, openbaar of juist erg persoonlijk, in heden en verleden. De vele getoonde aanwinsten stonden bovendien symbool voor de

honderden personen en instellingen die het museum in de afgelopen zes jaar hebben geholpen met verzamelen.

In de tentoonstelling dankten wij allen die recent een bijdrage leverden, door schenking of financiële ondersteuning, aan de collectie van het JHM: hun namen werden op een groot wandbord vermeld. Wij zijn dan ook erg blij dat bezoekers naar aanleiding van de tentoonstelling werken aan het museum hebben geschonken, die binnen de collectie van het museum passen. Want nog steeds verrijkt het museum de collectie graag met 'nieuwe' objecten. Op het gebied van joden in Suriname, op de Antillen en in Indonesië bijvoorbeeld kan de verzameling verder worden uitgebreid. Ook aanwinsten van gerenommeerde joodse schilders en beeldend kunstenaars uit Nederland zijn natuurlijk altijd zeer welkom.

Venus Veldhoen, portretfoto Max Heymans, 1997. Collectie Joods Historisch Museum. Aankoop met steun van de Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum.

Bezoekers tijdens de opening van *Naar de Nieuwe Wereld. De landverhuizers van Eugeen van Mieghem*. Foto: Han Singels.

Naar de Nieuwe Wereld. De landverhuizers van Eugeen van Mieghem (1875-1930)
24 oktober 2003 tot en met 22 februari 2004
 Projectleider: Ischa Mulder
 Ruimtelijke Vormgeving: ROO / Monique Rietbroek
 Grafische vormgeving: M/V Marit van der Meer

Tegelijk met *Gekocht en gekregen* ging *Naar de Nieuwe Wereld. De landverhuizers van Eugeen van Mieghem (1875-1930)* van start. In deze tentoonstelling waren ongeveer honderd tekeningen, pastels en schilderijen van de Belgische kunstenaar Eugeen van Mieghem te zien. Geboren en getogen in de

haven van Antwerpen schetste de jonge Van Mieghem rond 1900 de vele landverhuizers die hier scheep gingen naar Amerika. Zijn portretten van wachtende, reizende en meestal berooide mensen werden in binnen- en buitenland gewaardeerd. Maar vanaf zijn dood in 1930 en zeker na de Tweede Wereldoorlog raakte Van Mieghems oeuvre in de vergetelheid. Sinds de oprichting van de Stichting Eugeen van Mieghem (1983) en een museum in Antwerpen dat in 1993 aan de kunstenaar is gewijd (naast Käthe Kollwitz en Ernst Barlach), is de belangstelling voor het werk van Van Mieghem toegenomen. De laatste jaren werd het tentoongesteld in New York, Duitsland en Engeland, en nu ook voor het eerst in Amsterdam. Erwin Joos, directeur van de stichting en het museum in Antwerpen en gastconservator van de tentoonstelling in het JHM, opende de expositie.

Van de miljoenen landverhuizers die een eeuw geleden in Antwerpen op de boot naar de Nieuwe Wereld stapten, waren er honderdduizenden joods. Zij kwamen merendeels uit Oost-Europa en Rusland waar werkloosheid en grote armoede heersten. De joden in het Oosten kregen te maken met een groeiend antisemitisme, dat aan het eind van de negentiende eeuw uitmondde in onderdrukking en gewelddadige vervolging. Alles bij elkaar leidde dit tot grootschalig vertrek van joden in westelijke richting, meestal naar Amerika, het beloofde land van vrijheid, verdraagzaamheid en geluk.

Uit deze lange reis van oost naar west werd in de tentoonstelling één tussenstop gelicht: Antwerpen als grote vertrekplaats naar de Nieuwe Wereld. In deze Belgische havenstad lagen de kolossale boten van rederij Red Star Line aangemeerd. Tijdens haar bestaan van 1880 tot 1935 verscheepte de maatschappij maar liefst drie miljoen emigranten. Op de kaden stonden de gebouwen van Red Star Line, waar de medische keuring van passagiers voor vertrek plaatsvond, kleding en bagage ontsmet werden of reizigers tijdelijk verbleven. Vooral de (wachtende) migranten tekende en schilderde de jonge kunstenaar Van Mieghem.

Als kind woonde hij in de herberg van zijn ouders die uitkeek op de terreinen van de Red Star Line. Nadat hij vanwege zijn moderne ideeën van de traditionele kunstacademie was gestuurd, zat hij als scheepsbevrachter met zijn neus bovenop het drukke leven in de haven. In grillige houtskool- of krijtstreken, maar ook in pastel schetste hij de grote hoeveelheid, voor hem vreemde, migranten. Van jong tot oud, individueel of in groepsverband, hoopvol maar vooral weemoedig waren zij te zien in het JHM.

In de tentoonstelling werden ook Van Mieghems mooiste havengezichten en

cafétaferelen getoond, evenals documentair materiaal met betrekking tot de Red Star Line zoals foto's en ansichtkaarten, affiches, dienstregelingen en reisvoorwaarden. Het model van het stoomschip *Belgenland* trok de aandacht van vele bezoekers en erg populair was de aansprekende documentaire over Ellis Island *Island of Hope, Island of Tears* (Charles Guggenheim, 1990, 28 min.). De begeleidende teksten en enkele tekeningen en schilderijen waren opgenomen in een brochure. Van Mieghems gehele oeuvre – waaronder ook werk dat het lijden van de Eerste Wereldoorlog als centraal thema heeft – was in boekvorm in de Museumshop te koop.

Eugeen van Mieghem, Rustend op de Scheldt dijk, pastel en houtskool, 1912. Collectie Museum Plantin Moretus/ Stedelijk Prentenkabinet, Antwerpen: collectie Prentenkabinet.

Financieel jaarverslag

Balans per 31 december

ACTIVA	2003 €	2002 €
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	95.602	119.779
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden en onderhanden activiteiten	21.803	74.900
Vorderingen		
Debiteuren	8.137	18.265
Op gelieerde rechtspersonen	478.048	372.839
Overige vorderingen	44.874	45.191
Overlopende activa	143.550	242.682
Totaal vorderingen	674.609	678.977
Liquide middelen	825.637	564.788
TOTAAL ACTIVA	1.617.651	1.438.444
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Besteedbaar vermogen	- 188.808	- 112.071
Reserve herinrichting	1.230.067	866.730
	1.041.259	754.659
Egalisatiereserve investeringsbedragen	60.178	95.814
Voorzieningen		
Pensioenen	284.866	265.866
Kortlopende schulden		
Crediteuren	188.355	232.205
Belastingen en premies sociale verzekeringen	27.815	23.145
Overige schulden	15.178	54.255
Overlopende passiva	-	12.500
	231.348	322.105
TOTAAL PASSIVA	1.617.651	1.438.444

Staat van baten en lasten

BATEN	2003 €	2002 €
Opbrengsten		
Directe opbrengsten	373.074	579.332
Indirecte opbrengsten	22.512	21.565
Totaal opbrengsten	395.586	600.897
Bijdragen		
Subsidie OCW	2.417.877	2.351.379
Subsidie overige overheden	48.500	2.655
Overige bijdragen	580.161	874.823
Totaal bijdragen	3.046.538	3.228.857
Som der baten	3.442.124	3.829.754
LASTEN		
Beheerlasten	1.559.131	1.565.810
Kosten uit hoofde van de collectiefunctie	376.004	376.782
Kosten uit hoofde van de publieksfunctie	1.239.159	1.487.250
Som der lasten	3.174.294	3.429.842
Rentebaten en inkomsten beleggingen	18.770	13.118
Exploitatiesaldo	286.600	413.030
Het exploitatiesaldo is als volgt verdeeld:		
Algemene reserve:	-/- 76.737	-/- 5.514
Reserve herinrichting:	363.337	418.544
	286.600	413.030

Het exploitatiesaldo is ten opzichte van 2002 afgenomen met € 126.430.

Nadere analyse:

Minder	€	
– opbrengsten	205.311	
– ontvangen bijdragen	182.319	

	387.630	
Meer rentebaten	5.652	

Per saldo lagere baten		381.978
Lagere		
– beheerlasten	6.679	
– kosten uit hoofde van de collectiefunctie	778	
– kosten uit hoofde van de publieksfunctie	248.091	

		255.548
Per saldo lager exploitatiesaldo		126.430

Accountantsverklaring

Opdracht

Wij hebben het bijgaande financieel jaarverslag van de Stichting Joods Historisch Museum te Amsterdam over 2003 gecontroleerd. Dit financieel jaarverslag is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2003 van de Stichting Joods Historisch Museum. Bij die jaarrekening hebben wij op 20 april 2004 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt.

Het financieel jaarverslag is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake het financieel jaarverslag te verstrekken.

Oordeel

Wij zijn van oordeel dat het financieel jaarverslag op alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming is met de jaarrekening waaraan deze is ontleend. Voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van de Stichting Joods Historisch Museum en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle dient het financieel jaarverslag te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 20 april 2004 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring.

Amsterdam, 20 april 2004

MAZARS PAARDEKOOPEL HOFFMAN

Drs. R.P. Krouwer RA

Bijlagen

Kinderen ontsteken chanoekia in de Sjoelgasse.
Foto: Han Singels.

Bezoekers

Aantallen bezoekers in 2003

januari	21.568
februari	6.309
maart	6.511
april	7.571
mei	8.054
juni	6.323
juli	8.866
augustus	8.986
september	7.089
oktober	7.110
november	9.378
december	4.968

Totaal **102.733**

Grote drukte tijdens de Hebreeuwse boekenmarkt 'Shookbook' op 21 december.
Foto: Han Singels.

Hebreeuwse letters schrijven tijdens de Plantagedag 2003.
Foto: Han Singels.

Aantallen bezoekers naar soorten toegangskarten

volwassenen normaal tarief	28.925
13 t/m 17 jaar normaal tarief	1.903
6 t/m 12 jaar normaal tarief	3.428
kinderen onder 6 jaar	875
65+tarief	3.758
Museumkaart	12.162
Rabobank Museumkaart	5.432
NS Museumkaart	11.137
groepskorting volwassenen	3.755
groepskorting onderwijsgroepen	10.695
Museumboot/Stadspas	1.146
International Youth Card	1.857
Vereniging Rembrandt	342
Countdown Card	106
CJP	612
Vrienden Joods Historisch Museum	2.128
Amsterdam Pass	4.931
Museumnacht	3.100
overige (openingen/recepties na 17.00, e.d.)	6.441

Totaal **102.733**

Evenementen

Een dansende menigte in het Museumcafé tijdens de Museumnacht.
Foto: JHM.

Evenementen bij tijdelijke tentoonstellingen

Marc Chagall. Het Joods Theater

- Lezing: 'Duizend jaar Jiddisj' door Ruben Verhasselt
- Voorstelling: 'Behejmes: joodse fabeldieren' door Willy Brill, Shura Lipovsky en Fajga Szmulewicz

Die ook...?!

Oz Almogs beknopte Index Judaeorum. Kroniek van een culturele obsessie

- Lezing: 'Joodse politici: identificatie of afstand?' door Ed. van Thijn
- Documentaires: 'Hollywoodism: Jews, Movies, and the American Dream' (1997, Canada, Simcha Jacobivici) met dank aan de NPS; 'Joseph Brodsky, een soort thuis' (1999, VS, Laurence Pitkethly) met dank aan de TROS; 'A Jew is not one thing' (1993, VS, Andrea Simon) met dank aan The Jewish Museum, New York; 'Isaac in America: A Journey with I.B. Singer' (1986, VS, Amram Nowak) 'Het grootste van het grootste' (2002, Nederland, Ger Poppelaars) met dank aan de NPS
- Film: 'The Jazz Singer' (1927, VS, Alan Crosland)
- Rondleidingen over de tentoonstelling

New York: Capital of Photography

- Paneldiscussies: "'Joodse' fotografie?' met Max Kozloff, Flip Bool, Philip Mechanicus en Hripsimé Visser, onder leiding van Tracy Metz. 'Wat fascineert de Nederlandse fotograaf in New York?' Met Cleo Campert, Philip Mechanicus en Jenny Wesly, onder leiding van Marcel Feil
- Lezing: 'Stad in de lucht', ontwerp World Trade Center Site, New York' door Caroline Bos
- Films: 'Little Fugitive' (1953, VS, Morris Engel, Ruth Orkin); met dank aan Ruth Orkin Photo Archive 'The Public Eye' (1992, VS, Howard Franklin), met dank aan Universal Pictures
- Inleidingen op de tentoonstelling

Gekocht en gekregen. Recente aanwinsten Joods Historisch Museum

- Lezing: 'Kleine geschiedenis van de collectie' door Julie-Marthe Cohen

Naar de Nieuwe Wereld. De landverhuizers van Eugene van Mieghem (1875-1930)

- Lezing: 'Een kunstenaar van het volk' door Erwin Joos
- Museumnacht: Ibrahim Selman las voor uit eigen werk. 'DJ Melon' draaide funky house. New Cool Collective speelde een combinatie van Latin ritmes, DJ beats en energieke jazz
- Film: 'The Immigrant' (1917, VS, Charlie Chaplin)

Evenementen voor kinderen

- 'Poeriem? Spelen!' door beeldend kunstenaar Ruth Dagan-Yakin
- 'Wat een portret', door beeldend kunstenaar Ram Katzir
- 'Vertel en zing meel' door Shura Lipovsky
- 'Over landverhuizers en vliegende tapijten' door Galita Tassa
- 'Kinderkookcafé bij koning Salomon'
- 'Spelen met licht!' door Etty Griffioen

Knutselende bezoektjes tijdens het kinderevenement 'Spelen met licht!'
Foto: Han Singels.

Overige evenementen

- Lezing: 'Jekkes, Duitse joden in Israël' door Ulrich Mainz in samenwerking met het Genootschap Nederland-Duitsland
- Programma: 'Joodse eetcultuur' met lezing: 'Wat is koosjer?' door Jonah Freud; aansluitend wandeling in de Plantage en de voormalige Jodenbuurt en sefardisch-joods diner in restaurant Plancius
- Themarondleidingen: 'Wat betekent dat eigenlijk: joods zijn?', 'Joodse feestdagen' en 'Licht op licht in de joodse traditie'
- Zomer- en winterwandelingen in de voormalige Jodenbuurt en de Plantage
- Hebreeuwse boekenmarkt 'Shookbook'

Boek- en cd-presentaties

- Dr. Emile J.P. Brommer. *De Bijbel Voor Denkers – Terug naar de gaafheid van onze jeugd*. Amsterdam: Uitgeverij Amphora Books
- Ida M. Kleiterp. *Catalogus beelden/ sculptures*. Amsterdam: Ontwerpbureau Hakkens Horneman

- Jan Stoutenbeek en Paul Vigeveno. *Joods Amsterdam*. Amsterdam: Uitgeverij Ludion
- Gottfried van Eck. *Chelm is overal en andere joodse verhalen*. Zeist: Uitgeverij Christofoor
- Prof. Ephraim Meir. *Voor een actieve herinnering – Maatschappij, mens en God na Auschwitz*. Amsterdam: Uitgeverij Amphora Books
- Jonathan Israel. *De Joden in Europa 1550-1750*. Franeker: Uitgeverij van Wijnen
- Clara Asscher-Pinkhof. Uitreiking cd: *Appel en Honing*. Annet Betsalel zingt joodse kinderliedjes van Clara Pinkhof. Amsterdam: NIK Media en Hilversum: Teleac

Cursussen

- 'Marc Chagall' (Kunsthistorisch Centrum)
- 'Joods Amsterdam' (Vrije Academie voor Kunsthistorisch Onderwijs)

Matzes bakken in de keuken van het kindermuseum.
Foto: Han Singels.

Museumcollectie

Aanwinsten museumcollectie

Aankopen

Met steun van de Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum:

- Handleiding voor verschillende zwemsporten: 'Zwemmen!, de ideale sport', in 1934 uitgegeven ter promotie van 'badcostumes' van de N.V. tricotfabrieken Tweka
- Lewenstein trapnaaimachine uit ca. 1939
- Model door Simon Peereboom van de drukkerij van Joachimstal in de Jodenbreestraat met daarboven zijn geboortehuis
- Radiotoestel Erres uit ca. 1945
- Portretfoto van Max Heymans door Venus Veldhoen (1968) uit de serie: 'Ode aan Heymans, nestor van de couture', gemaakt voor de Noorderlicht Fotomanifestatie in 1997

Met steun van de Sponsor Loterij:

- Twee ontwerpen voor een affiche door Samuel (Mommie) Schwarz (1876-1942) uitgegeven ten behoeve van een kunstavond ten bate van de joodse vluchtelingen, gehouden op 29 mei 1933
- Jongensportret door Else Berg uit ca. 1900-1910
- Ontwerp voor een affiche door Samuel (Mommie) Schwarz, ter gelegenheid van het 12,5-jarig jubileum van operettezanger Fritz Hirsch in Nederland
- Ontwerp voor een affiche door Samuel (Mommie) Schwarz ter gelegenheid van een dansavond in 'De Kring' met danseres Gertrud Leistikow
- Schilderij van vijf oude mannen voor het Oudliedengesticht geschilderd door Eduard Frankfort (1864-1920) rond 1904
- Zeven tekeningen van Max de Matze door Ram Katzir, getiteld 'Max the Matze suite' uit 2002
- Aquarel 'Gezicht op Lago Maggiore' door Fré Cohen (1903-1943) uit 193
- Twee tabakspotten van Delfts aardewerk met het opschrift 'snuif bij Jacob Isaak Polak' uit ca. 1835
- Schilderij van de haven van Scheveningen en een tekening van een stilleven met azalia door Abraham Fresco (1900-1943)
- 44 stuks tekeningen en grafiek uit de collectie Arthur en Jetty Polak

Ontwerp voor een affiche door Samuel (Mommie) Schwarz van het 12,5-jarig jubileum van operettezanger Fritz Hirsch in Nederland.
Aankoop met steun van de Sponsor Loterij.

- Aantal penningen uit de collectie Arthur en Jetty Polak
- Tekening van een gezicht op het Leidsebosje door Henriette Estella (Jetty) de Vries (1886-1942) uit ca. 1930
- Twee houtskooltekeningen van een lezende man met gebedsmantel door Salomon Garf (1879-1943)
- Houten Pesachschotel bestaande uit vier boven elkaar geplaatste ronde plateaus uit ca. 1930
- Ets van gezicht op de noordzijde van de Waterloopleinmarkt door Jos Rovers (1893-1976)
- Tekening voor zwemvereniging 'Het Y' ter gelegenheid van de overgang van het buitenbad naar het overdekte Zuiderbad voor het winterseizoen 1920, door David Abraham Bueno de Mesquita (1889-1962)
- Schilderij van een stilleven met joodse voorwerpen door Hendrika van Gelder (1870-1943) uit 1942
- Schilderij uit 1940 van een gezicht op de Houtkopersburgwal in Amsterdam door Willem Klijn (1892-1961)
- Ontwerp door Eppo Doeve (1907-1981) voor wanddecoratie textielfabriek Hollandia Kattenburg in Amsterdam-Noord

Ontwerp voor een affiche door Samuel (Mommie) Schwarz (1876-1942) uitgegeven ten behoeve van een kunstavond ten bate van de joodse vluchtelingen op 29 mei 1933. Aankoop met steun van de Sponsor Loterij.

- Grès beeldje van zittend aapje met gesloten ogen door Joseph Mendes da Costa (1863-1939) uit ca. 1900

Bruiklenen

- Drie flessen Mokka extract van de firma C.P. Polak Gzn. N.V. uit ca. 1939
- Portret in houtskool van Siegfried van Praag uit 1929, getekend door Jaap Kaas (1898-1972)

Schenken

- Uit de nalatenschap van W. Ahlfeld en E. Ahlfeld-Cahen: twee katoenen sjabbatkleedjes
- S. Landweer: klerenhanger van Warenhuis Herman Polak in Enschede
- V. Broeke: rond zilveren speldje met davidster
- CIA / P. van Cleef-Joachimsthal: penning ter gelegenheid van de verhuizing van het Joods Historisch Museum in 1987, ontworpen door Bruno Ninaber van Eyben
- C.I.A.: Twee tekeningen van de Synagoge te Meerssen door Charles Eyck
- M.C.B.J. Cobelens: overzicht van haar eigen werk in 39 tekeningen
- R. Cortissos: inlotingsbewijs van Salomon de David Cortissos ontworpen door de gebr. Grevenstuk

- L. Ebbinge Wubben-van Praag: gebedenboek uit 1797, gedrukt bij Van Embden in Amsterdam
- I. Faber: blauwe glazen asbak van de confectiefabriek Ch. Nussbaum n.v. Amsterdam
- M.H. Golsteijn: geschilderd zelfportret van de jonge Abraham Fresco (1903-1942) in zijn atelier, en een schilderij met een portret van zijn vrouw Dé
- A. Hamel-Krom: penningen, medailles, onderscheidingen en sigarenkistje uit de nalatenschap van Jacob Hamel (1883-1943)
- A. de Jonge-Weisz: collectebus van het Nederlands Israëlitisch Armenbestuur Utrecht (N.I.A.U.)
- R. Kattenburg: tegeltableau ter gelegenheid van de opening van de Hollandia Fabrieken in Amsterdam-Noord in januari 1917
- A.J. Klei-Uyterlinde: handschoendoos van de firma Gerzon en Electraspel, schaaltes, zakje, hengsels en zakdoeken uit het assortiment van de Bijenkorf uit ca. 1935-1940

- E.K. Koopman: vloerwrijver SZ22 van Erres uit 1946
- W. Lelie: Duitse mizrach uit ca. 1900
- M.W. Metzelaar: kosjerstempel en Esterrol uit de nalatenschap van Samuel Koperberg
- E. Nooter: ontwerp voor Pesachschtel
- S. Peereboom: replica van zeven advertentieontwerpen door zijn broer Max Peereboom, uit 1986

- R.M. Polak: kalender gemaakt door medekampgenoten in het buitencommando van concentratiekamp Gross-Rosen
- P.J. Pols: achttiende-eeuwse zilveren lakstempel van Jehi'el ben Salomo Proops
- P.J.H. Reens: beeldhouwwerk door Helly Oestreicher (1936)
- A. Rombouts: zilveren sigarenkistje met opschrift, aangeboden aan A. Porcelijn (1895-1989), mededirecteur van Gerzon in 1958

- A.J. Schloss-Onderwijzer: zilveren kiddoesbeker met inscriptie en een zilveren troffel, gemaakt ter herinnering aan de eerstesteenlegging van de Talmoed Tora School op 4 juni 1923 door rabbijn Onderwijzer
- H. Schweitzer: houten voorzittershamer van Jan A. van Zuthpen uit 1928
- R.M. Silbermann: tekening door Hilda Zadikow van het gebouw waar zich in Theresiënstadt de Nederlandse gaarkeuken bevond
- Stichting Piet Verdonk: plaquette van Salomon Diamant door Piet Verdonk (1901-1968) met de bijbehorende gietmal
- J. van Velzen: talliet katan
- E.T. Verhoef-Benjamins: vier jodensterren, een armband van de Inspectie Repatriëring Amsterdam, een armband van de Nederlandse Vereniging EHBO
- M. Wasserman: sjabbatkleedje met opschrift 'Gedenkt den Sabbathdag' gedrukt bij de drukkerij Gebrs. Levisson
- J.J. Zewald: tekening door J.J. Isaäcson (1859-1942) van zijn zieke echtgenote

Legaten

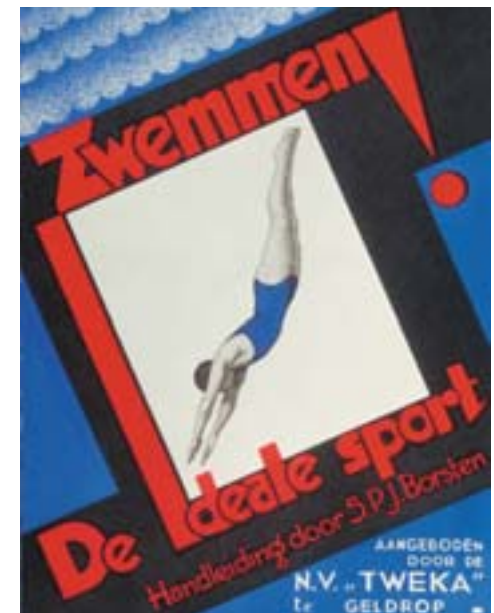
- M. en F. Levy: diverse sportprijzen van de familie Levy waaronder medailles en vaantjes, onder andere van de sportvereniging Maccabi

Collectiemobiliteit

Kortdurende bruiklenen van derden

- Marc Chagall. *Het Joods Theater*
The State Tretyakov Gallery, Moskou 7
Musée National d'Art Moderne, Centre Pompidou, Parijs 5
Erven Ida Chagall, Parijs 28
Stedelijk Museum Amsterdam 3
- *Die ook..?!*
Oz Almogs beknopte index Judaeorum. Kroniek van een culturele obsessie
Collectie Oz Almog 341
- *New York: Capital of Photography*
Studie en Documentatie Centrum voor Fotografie, UB Leiden 5
Museum of the City of New York, Byron Collection 4
George Eastman House, Rochester, New York 4
Whitney Museum of American Art, New York 1
Division of Art, Prints & Photographs, The New York Public Library 1
Kimmel Cohn Photography Arts 1
Howard Greenberg Gallery 21

Electraspel uit het assortiment van de Bijenkorf ca. 1935-1940.

Handleiding voor verschillende zwemsporten: 'Zwemmen! De ideale sport', in 1934 uitgegeven ter promotie van 'badcostumes' van de N.V. tricofabrieken Tweka. Aankoop met steun van de Stichting Vrienden van het Joods Historisch Museum.

Fogg Art Museum, Harvard University Arts Museums, Cambridge	1
The Jewish Museum, New York	7
Margaret Bourke-White Papers, Syracuse University Library	1
International Center of Photography, New York	5
The New York Historical Society, New York	4
Keith de Lellis Gallery, New York	1
Magnum Photos Inc., New York	8
Laurence Miller Gallery, New York	2
Addison Gallery of American Art, Philips Academy, Andover	1
The Dreyfus Corporation, New York	1
Matthew Marks Gallery, New York	1
Barry Singer Gallery, Petaluma, California	1
Bruiklenen betrokken fotografen	14
• <i>Naar de Nieuwe Wereld. De landverhuizers van Eugeen van Mieghem</i> Plantin-Moretus / Stedelijk Prentenkabinet, Antwerpen	2
Het Nationaal Scheepvaartmuseum, Antwerpen	35
Eugeen van Mieghem Museum, Antwerpen	1
Particuliere bruikleengevers	20
Totaal	526
Kortdurende bruiklenen aan derden	
• Nederlands Israelitische Hoofd Synagoge Amsterdam	3
Ten behoeve van synagogaal gebruik tijdens feestdagen	
• Bijbels Openluchtmuseum, Heiliglandstichting	29
<i>Rites de passage</i> 14 maart t/m 10 november	
• Amsterdams Historisch Museum	12
<i>Oost: beeld van een Amsterdamse buurt</i> 24 september t/m 29 februari 2004	
• Stedelijk Museum Zwolle	9
<i>Bob Hanf</i> 9 november t/m 14 december	
• The Israel Museum	2
<i>A movable feast – Sukkahs from around the World</i> 16 september t/m eind februari 2004	
• Museum Bochum, Duitsland	1
<i>Das Recht des Bildes</i> 10 oktober t/m 11 januari 2004	
Totaal	56

Kortdurende bruiklenen aan eigenaar	
• Nederlands Israelitische Hoofd Synagoge Arnhem	5
Ten behoeve van synagogaal gebruik na herinwijding synagoge 19 november t/m januari 2004	
• Portugees Israelitische Gemeente Amsterdam	2
Ten behoeve van synagogaal gebruik tijdens feestdagen 30 september t/m 21 oktober	
Totaal	7
Langdurige bruiklenen aan derden	
• Museon, Den Haag	1
<i>Kind in oorlog</i> sinds 18 december	
• Voetbalvereniging 'De Ooievaars', Den Haag	42
Ten behoeve van de inrichting van een herdenkingsvitrine sinds 24 april	
Totaal	43
Gepresenteerde voorwerpen uit de museumcollectie	
Totaal aantal inventarisnummers	11.416
Voorwerpen in de permanente presentatie	698
Voorwerpen in <i>Gekocht en Gekregen</i>	168
Inventaris nummers Mediatheek in <i>Gekocht en Gekregen</i>	171

Tekenning voor zwemvereniging 'Het Y' ter gelegenheid van de overgang naar het Zuiderbad door David Abraham Bueno de Mesquita (1889-1962). Aankoop met steun van de Sponsor Loterij.

Mediatheek

De collecties van de mediatheek werden in 2003 uitgebreid met een groot aantal schenkingen en aankopen. Ieder kwartaal verschijnt er een volledige lijst van aanwinsten, die op verzoek per e-mail (mediatheek@jhm.nl) toegestuurd wordt aan belangstellenden. Hier wordt volstaan met een keuze uit de belangrijkste aanwinsten.

Literatuur

De collectie boeken, brochures en catalogi groeide met bijna vijfhonderd titels, waarvan ruim de helft werd geschonken. De overige titels werden aangekocht. Een bijzondere aanwinst ontvingen wij in december uit handen van Bea Polak, culinair deskundige en schrijfster van *Recepten uit de joodse keuken*, waarvan de eerste uitgave in 1955 verscheen. Zij schonk het museum haar unieke collectie joodse kookboeken, bestaande uit ruim honderd titels, verzameld in de loop van tientallen jaren.

Documenten

De documentencollectie is in 2003 met bijna zestig grotere of kleinere schenkingen uitgebreid. Hiertoe behoort bijvoorbeeld het aangrijpende verslag dat E. Chits-Bachra in 1945 schreef over de bevrijding van Bergen-Belsen. Zij schonk ons dit verslag tezamen met andere documenten en foto's met betrekking tot de familie Chits. Interessant is ook de uitgebreide correspondentie van Paul Dagobert Stibbe over de jaren 1932-1945. Deze werd ons geschonken door E.M. Ehrlich-Stibbe. Van Jesaja van Keeken kregen wij zijn documentatie over de families Swart en Leviticus. Dit met liefde en zorg aangelegde archief bevat een schat aan gegevens over deze twee families en is rijkelijk verlicht met foto's. Verder schonk L. Kleijne-Snuerink ons een knipselboek van de dirigent Louis Polak, alsmede een aantal documenten en foto's met betrekking tot dirigent Jacob Hamel. Tot de laatste schenking behoort bijvoorbeeld een fraai gekalligrafeerde huldeblijk ter herinnering aan het tien-jarig bestaan van het door Hamel geleide AVRO-kinderkoor in 1939. De documenten over Jacob Hamel werden ons geschonken door A. Hamel-Krom. Ten slotte kregen wij het archief van de Rotterdamse hondendresseuse Grace Maddy die als

Greetje Ephraim in de Maasstad werd geboren.

Foto's

De fotocollectie werd het afgelopen jaar met 32 schenkingen uitgebreid, die samen circa 200 foto's omvatten. Hieronder bevindt zich een fotoalbum van de crèche aan de Plantage Middenlaan in Amsterdam, dat ons werd geschonken door J.G. Keijzer. Van B. Legerman kregen wij twee fotoalbums en circa 125 losse foto's met betrekking tot de familie Kuit. Een aantal van deze fraaie foto's betrof de personeelsvereniging van De Bijenkorf. Ontroerend was het babyboek van Wouter van Strien (1940-1944) ons geschonken door Gerda Crane. Een andere welkome aanwinst vormden de foto's van de Amsterdamse jodenbuurt uit omstreeks 1910, ons geschonken door R. Geurtsen. Ten slotte kregen wij van G. Veen twee viewmaster-schijfjes met driedimensionale foto's die hij in de jaren zestig van de vorige eeuw maakte van de Waterloopleinmarkt.

Audiovisueel

Er werden zeventig televisieprogramma's op video opgenomen. De muziekcollectie werd uitgebreid met ruim veertig cd's. Deze video's en cd's kunnen in de mediatheek bekeken of beluisterd worden.

De verkoop van oude kleren op zondagochtend in de Amsterdamse Jodenbuurt, ca. 1910.

Wetenschap

Jacob de Jong Rzn., Groepsportret van Jacob Henriques de Castro met zijn gezin op de verjaardag van zijn vrouw Rachel op 16 juni 1864. Restauratie met steun van de Sponsor Loterij.

Publicaties

- drs. Julie-Marthe Cohen

'Niet onbedreven in het teekenen. Glasgraveur Daniel Henriques de Castro (1806-1863)'. *Hakehillot Magazine voor Joods Nederland*, 5763/4 – juni 2003, 18-20

'Schenking en prestige bij de Hoogduitse en Portugees-joodse gemeenten van Amsterdam (17e-18e eeuw)'. *Hakehillot. Magazine voor Joods Nederland*, 5764/2 – december 2003, 25-26

Voordrachten

- drs. Julie-Marthe Cohen

'De geschiedenis van het JHM (1930-1955)', als onderdeel van de Masters Jewish Studies: 'Perspectives on Jewish non-verbal culture'. International School for the Humanities and Social Sciences van de UvA Amsterdam, 9 april 2003

'Joodse rituele voorwerpen van textiel', voor de module 'religieus textiel' als onderdeel van de derdejaars opleiding textielrestauratie van het Instituut Collectie Nederland. Amsterdam, 16 december 2003

- drs. Hetty Berg

'Gelijkstaat en emancipatie van de joden in Nederland.' Joods Educatief Centrum Crescas en het Levisson Instituut Amsterdam, 10 december 2003

- drs. Joël Cahen

'Inleiding tot de joodse historiografie' en 'Geschiedenis van de joden in Polen en Litouwen.' Joods Educatief Centrum Crescas en het Levisson Instituut Amsterdam, 10 december 2003

'History and development of Jewish Museums in Europe and Israel' en 'Museums in Israel today'. The American Association of Museums (AAM) Portland, Oregon, 18-22 mei 2003

- drs. Irene Faber

'De museumcollectie' als onderdeel van Masters Jewish Studies: 'Perspectives on Jewish non-verbal Culture.' International School for the Humanities and Social Sciences van de UvA Amsterdam, 14 mei 2003

Wetenschappelijke commissies en samenwerkingsverbanden

KNAW Commissie voor de Geschiedenis en de Cultuur van de Joden in Nederland
secretaris: drs. H. Berg MMA

De Commissie voor de Geschiedenis en de Cultuur van de joden in Nederland, onder auspiciën van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, staat onder voorzitterschap van prof. dr. S. Leydesdorff. In 2003 zijn de redactionele werkzaamheden verricht voor de proceedings van het symposium 'Dutch Jewry in a Cultural Maelstrom, 1880-1940', drs. H. Berg en prof. dr. J. Frishman (red.), die naar verwachting in 2004 zullen worden gepubliceerd.

Stichting Bijzondere Leerstoel Joodse Studiën

secretaris: drs. H. Berg MMA

In het kader van de Stichting Bijzondere Leerstoel Joodse Studiën aan de Universiteit van Amsterdam gaf prof. dr. Evelien Gans, bijzonder hoogleraar 'Hedendaags Jodendom: zijn geschiedenis en zijn cultuur' in de periode februari-maart 2003 een serie hoorcolleges over het thema 'Socialistisch-Zionisme, een haalbare synthese?', gevolgd door een serie werkcolleges (april-mei 2003) over hetzelfde thema.

In de colleges werd ingegaan op de ontstaansachtergronden van de zionistische beginselen. Centraal stond de socialistisch-zionistische stroming die gedurende de jaren dertig van de vorige eeuw als meest invloedrijke uit de bus kwam.

Dit was de eerste collegeserie tijdens de ambtstermijn van prof. dr. E. Gans.

Personeelszaken

Personeelsopbouw

	aantal personen	aantal Fte		type dienstverband		type aanstelling	
		formatie	tijdelijk	vast	tijdelijk	fulltime	parttime
mannen	25	19,45	1,44	22	3	6	19
vrouwen	27	14,55	6,35	18	9	5	22
totaal	52	34,00	7,79	40	12	11	41

instroom: 7
uitstroom: 4

Ondernemingsraad

Jelka Kröger voorzitter
Majenka de Hey secretaris
Otto Visser lid

In 2003 zijn de zittende leden van de Ondernemingsraad (OR) wederom voor een periode van twee jaar benoemd. Er werden geen verkiezingen gehouden omdat de zittende OR-leden de enige drie kandidaten waren. De OR en de directie zijn in 2003 zeven maal bij elkaar geweest en er is vijf maal een personeelsvergadering gehouden.

Arbeidsvoorwaarden

- de CAO-VRM: met ingang van 1 juli 2003 is er een nieuwe CAO gesloten voor de duur van anderhalf jaar. De richtleeftijd voor het prepensioen is van 62 naar 63 jaar gegaan.

Ziekteverzuim

Het korte en middellangdurend verzuim is iets gestegen, maar blijft laag. Het langdurend verzuim omvat naast de langdurig zieken ook twee zwangerschapsverloven.

	2000	2001	2002	2003
totaal verzuim	4,67%	2,12%	7,13%	6,49%
totaal, exclusief langdurig verzuim	1,70%	1,52%	1,41%	1,94%

Weegee (Arthur Fellig), Menigte op Coney Island, temperatuur 31,7°C ...
Zij kwamen vroeg en bleven tot laat, 22 juli 1940. Ontwikkelgelatinezilverdruk.
International Center of Photography, New York. Gift of Wilma Wilcox, 1993.

Medewerkers

DIRECTIE

drs. Joël Cahen		algemeen directeur	
ing. Ralph van Kleef	pt	zakelijk directeur	
mr. G. Key		zakelijk leider	vanaf 1-10

STAFMEDEWERKERS

drs. Ralph Levie	pt	directieassistent	
------------------	----	-------------------	--

MUSEALE ZAKEN

drs. Hetty Berg MMA		museaal leider	vanaf 1-10
---------------------	--	----------------	------------

Communicatie

drs. Agnes Duijves	pt	hoofd communicatie	tot 1-9
drs. Daniël Bouw		waarnemend hoofd communicatie	tot 1-9
		hoofd communicatie	vanaf 1-9
drs. Barbara Reuten		medewerker communicatie	
drs. Liesbeth Smit	pt	medewerker communicatie en Hollandsche Schouwburg	
Ilja van Nes	pt	coördinator evenementen	
drs. Henriëtte Sternefeld-de Beer	pt	waarnemend coördinator evenementen	vanaf 1-1
drs. Titia Zoeter	pt	redacteur	
Tobias Schlage		vrijwilliger communicatie	vanaf 1-9

Wetenschap

drs. Hetty Berg MMA		conservator	tot 1-10
drs. Julie-Marthe Cohen		conservator	
drs. Edward van Voolen	pt	conservator judaica	

Collectiebeheer

drs. Irene Faber	pt	hoofd collectiebeheer	
Erik Koopman	pt	medewerker collectiebeheer	
Peter Lange	pt	medewerker collectiebeheer	
Celeste Langedijk	pt	medewerker collectiebeheer	
Netty Wenderich	pt	medewerker collectiebeheer	
drs. Jelka Kröger-Verhorst	pt	wetenschappelijk medewerker	vanaf 1-10

Mediatheek

Lonnie Stegink	pt	hoofd mediatheek	
Helma Beeuwkes	pt	medewerker mediatheek	
drs. Peter Buijs	pt	medewerker mediatheek	
Anton Kras	pt	medewerker mediatheek	
drs. Jelka Kröger-Verhorst	pt	medewerker mediatheek	

Educatie en Publiekscontacten

Petra Katzenstein		hoofd educatie	
drs. Annemiek Gringold-Martinot	pt	medewerker educatie en Hollandsche Schouwburg	
Batya Wolff	pt	medewerker educatie en Hollandsche Schouwburg	
Kaat Burbidge		coördinator publiekscontacten	
Mika Laibowitz	pt	medewerker publiekscontacten	
drs. Robyn van Rooijen	pt	medewerker publiekscontacten en Hollandsche Schouwburg	vanaf 1-3
Gittan von Raesfeld Meijer	pt	educatief medewerker kindertentoonstelling	

Tentoonstellingen en presentatie

drs. Bernadette van Woerkom	pt	hoofd tentoonstellingen en presentatie	
drs. Ischa Mulder	pt	medewerker tentoonstellingen en presentatie	

BEDRIJFSVOERING

Automatisering

drs. Aartjan Nooter	pt	systeem- en netwerkbeheerder	
Alex Bouwman	pt	medewerker automatisering	

P&O/Financiële administratie/Stichting Vrienden

mr. Jacqueline Hartgers	pt	beleidsmedewerker P&O en juridische zaken	
Majenka de Hey		assistent zakelijk beheer/Stichting Vrienden	
Ria Smit-Libert	pt	financieel administrateur	
Elma van Loenen-Eekhof	pt	administratief medewerker	

Secretariaat

Guido Verboeket		coördinator secretariaat	
drs. Machteld Kroonder	pt	medewerker secretariaat	
Robert de Bruyn		medewerker postkamer secretariaat	

Technische Dienst

Ted de Leeuw	pt	hoofd technische dienst	
Herman Bessels	pt	medewerker technische dienst	
Alex de Leeuw	pt	medewerker technische dienst	
Ruud Visser	pt	medewerker technische dienst	

Bewaking

Eddie Oliemans		hoofd bewaking	tot 1-5
Sjoerd de Vries		assistent hoofd bewaking	tot 1-5
		hoofd bewaking	vanaf 1-5
René de Waardt	pt	assistent hoofd bewaking	
René Zweers		bewaker	tot 1-6
Carl Cabenda	pt	bewaker/suppoost	vanaf 1-10
Maicel Cuhfus	pt	bewaker/suppoost	van 1-10 tot 1-12
drs. Monique Haan	pt	bewaker/suppoost	vanaf 1-6
Jan Henzen	pt	bewaker/suppoost	
Rob Kloek	pt	bewaker/suppoost	
Janno Seiffers	pt	suppoost	
David Warnink	pt	suppoost	

PROJECTMEDEWERKERS

drs. Anat Harel	pt	projectbeschrijving Joodse Pers	
drs. Margreet Witvoet	pt	projectbeschrijving Joodse Pers	vanaf 22-4
drs. Jelka Kröger-Verhorst	pt	bestandscatalogus	tot 1-10
drs. Mirjam Alexander-Knotter	pt	herinrichting en catalogus ceremonie voorwerpen	
drs. Michèle Jacobs	pt	vrijwilliger JIBANEE!	vanaf 1-4
Nelie van Brederode	pt	vrijwilliger personeelszaken	

Summary

RONDLEIDERS

drs. Debbie Abram-Uijenkruijer	
Shoshannah van Amerongen	vanaf 1-3
Bernie Aschkenasy	
Merel Baracs	vanaf 1-5
Alvit Ben Menachem	vanaf 1-10
Victor Brilleman	
Mia Corbey-van Praag	
Dan Einhorn	vanaf 1-4
Tali Gross	vanaf 1-9
drs. Hans Ham	tot 1-11s
drs. Ariane Hendriks	vanaf 1-2
Smadar Katzin	
Ruth Koster	
Marcelle Lange	tot 31-12
Martin Leeda	
Marcella Levie	
Anita Liemburg	
Shura Lipovsky	
Jeanette Loeb	
drs. Daniël Metz	
drs. Marike Pluis	
drs. Annemieke Roelen	tot 31-12
Gideon van der Sluis	
Fajga Szmulewicz	vanaf 1-9
Judith Whitlau	
Shifra Wurms	

VRIJWILLIGERS INFORMATIEBALIE

Channaleen Alant	
Inge Apt	vanaf 1-2
Willy Arnold	vanaf 1-5
Anneke Blijboom	
Ina Brandel	
Hermien Coehoorn	
Rivka Davids	
Channa Elburg	
Rose Marie Frijda	
Jehudith Gartenberg	
Louise de Wolff	tot 31-1
Elly Pop	vanaf 1-1

The Spirit of Renewal

In 2003 the Jewish Historical Museum (JHM) prepared to embark on a major renewal project. The renovation of the museum's permanent collection, which was launched on 5 January 2004, the temporary closure of the Great Synagogue and preparations for the maintenance and improvement of the building, were planned in detail in the course of the year. The curators, aided by a permanent project assistant, devoted considerable time to researching and preparing the new presentation in the Great Synagogue. In November 2004, these new displays on Jewish religion and tradition and on the history of the Jews in the Netherlands from 1600 to 1890 will be opened.

Parallel to these innovations, the preparation of the policy plan for 2005-2008 was of crucial importance. In *Hoezo anders? Het beeld van de joodse cultuur in het 'nieuwe' Joods Historisch Museum (Why Different? The Image of Jewish Culture and the New Jewish Historical Museum)* we provide an outline of our plans for the coming years. Key aspects involve the renewal of the permanent display, our planned renovation and adaptation of the synagogue complex and the profiling of the museum as part of the former Jewish quarter of Amsterdam.

Thanks to the successful prolongation of the exhibition *Marc Chagall: The Jewish Theatre* in January, we succeeded in passing the magic threshold of 100,000 visitors, reaching a total of 102,733. Moreover, our dynamic exhibition programme made four temporary exhibitions possible: *Him too...?? Oz Almog's Concise Index Judaeorum. Chronicle of a Cultural Obsession; New York: Capital of Photography; Off to the New World. Emigrants, by Eugene van Mieghem (1875-1930) and Purchased and Donated. Recent Acquisitions Jewish Historical Museum.*

The success of the children's exhibition *Where Mokum is Home* was again confirmed in 2003. In all, 5,745 primary school children from 171 different schools met Max the Matzo. Of the total number of visitors, over a 20 percent took part in one of the supervised educational programmes.

Several major improvements were made to the collection in 2003. The storage space was adapted to cater for the further growth in 2003. Support from Sponsor Loterij enabled many sections of the collection to be restored, conserved and augmented. Thirty different objects were purchased. By 31 December 2003 the inventory numbers had reached a total of 11,416, of which 698 are currently on display in the permanent exhibition.

Detailed plans were laid for the future of the Mediatheek. It is intended that it will occupy a central place in research into Jewish culture, history and religion, serving as the museum's knowledge resource centre. A digital information system will make all available academic and scientific data concerning the collection and the subjects focused on by the museum accessible.

Our Internet site, which dates from 1998, will also be completely renewed in 2004. A total of 56,521 individuals visited the www.jhm.nl website in this report year, viewing in all 142,825 pages.

Finally we would like to thank our public, our patrons and our partners. They made the year a success. The eleven registered funds that are now managed by the Foundation of Friends represent a structural support for the many projects we plan to carry out. Now that the first stage of our renewal programme has begun we shall be making every effort to ensure the successful conclusion of the next stages. As you will appreciate, this will only be possible with the support of many friends.

Joël Cahen
General Director

Colofon

'Het JHM opent zich naar buiten': vanaf de Nieuwe Amstelstraat kunnen voorbijgangers binnenkort door een glazen wand in de Grote Synagoge kijken. Computer rendering van het ontwerp van DJO (Donald Janssen Ontwerpers) voor de vernieuwde Grote Synagoge, die november 2004 geopend zal worden.

Samenstelling en opmaak

Joods Historisch Museum

Zet- en drukwerk

Waanders Drukkers, Zwolle

Joods Historisch Museum

Jonas Daniël Meijerplein 2-4

Postbus 16737

1001 RE Amsterdam

T +31 (0)20 626 99 45

F +31 (0)20 624 17 21

info@jhm.nl

www.jhm.nl

